

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 94 | 4-10 Nisan 2022

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 70 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

4 Nisan: Anayasa Mahkemesi, Kürt siyasetçi Figen Yüksekdağ'ın Türkiye'nin güneydoğusunda 2014 yılında gerçekleşen ölümlü protesto eylemleriyle bağlantılı tutukluluğunun bir hak ihlali teşkil etmediğine hükmetti.

6 Nisan: Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla tutuklu bulunan eski öğretmen Veysel Tıkaç, ailesine gönderdiği bir mektupta sağlık durumunun kötüye gittiğini duyurdu. Tıkaç kronik kalp rahatsızlığı, şeker ve böbrek yetmezliği sorunlarıyla karşı karşıya.

9 Nisan: Medyada yer alan haberlerde bir Diyarbakır cezaevinin şartlı tahliye zamanı gelmiş bulunan iki Kürt mahkumu "iyi hal eksikliği" gerekçesiyle tahliye etmediği duyuruldu.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana

yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

4 Nisan: İzmir'de polis, Mart ayında Nevruz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle 16 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

5 Nisan: Muğla'da polis, Mart ayında Nevruz kutlamalarına katıldıkları tespit edilen 30 kişiyi gözaltına aldı.

5 Nisan: Mersin savcıları, bir hasta mahkuma ilişkin basın açıklaması yapan 22 avukat hakkında soruşturma başlattı.

8 Nisan: İstanbul'da polis, cezaevinde açlık grevi yapan iki mahkuma destek amacıyla düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek iki kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

5 Nisan: İstanbul'da bir savcı, gazeteci Ender İmrek hakkında, kaleme aldığı bir köşe yazısında cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla iddianame hazırladı.

5 Nisan: Anayasa Mahkemesi, bir yerel gazetenin bir muhalefet milletvekiline tazminat ödemeye mahkum edilmesi yönündeki bir alt mahkeme kararının ifade ve basın özgürlüğü ihlali teşkil ettiğine hükmetti.

5 Nisan: İstanbul savcıları, medya çalışanları Pakrat Estukyan, Cihan Doğan, Emran Emekçi, Mehmet Nimet Sevim ve Ramazan Yurttapan hakkında yayımlanan bir

dergi nedeniyle terör örgütü propagandası suçlamasıyla iddianame hazırladı.

5 Nisan: Diyarbakır mahkemeleri, üç haber sitesine erişim engeli getirdi.

5 Nisan: Anayasa Mahkemesi, açlık grevi yapan bir mahkuma bir cezaevi yönetimi tarafından verilen disiplin cezasının mahkumun ifade özgürlüğüne yönelik bir ihlal teşkil ettiğine hükmetti.

6 Nisan: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Erzurum'daki bir Kur'an kursunun adının karıştığı çocuk tacizi iddiaları hakkında yayın yaptıkları için Halk TV, KRT ve TELE1 kanallarına para cezası verdi.

6 Nisan: Mart ayı boyunca 2.468 sosyal medya hesabı hakkında yetkili makamlarca inceleme başlatıldığı duyuruldu.

6 Nisan: Bir İstanbul mahkemesi, gazeteci Jamal Khashoggi'nin Suudi Arabistan İstanbul konsolosluğunda katledilmesine ilişkin olarak 26 kişinin gıyaben yargılandığı bir davanın durdurulmasına ve dosyanın Suudi makamlarına gönderilmesine karar verdi.

8 Nisan: Bir Ardahan mahkemesi, sol görüşlü yayın yapılan Umut Gazetesi tarafından kullanılan bir web sayfasına erişim engeli getirdi.

9 Nisan: Anayasa Mahkemesi, Kürt siyasetçi Leyla Güven'in 2018 yılındaki tutukluluğunun hak ihlali teşkil ettiğine hükmetti. Güven, Türkiye tarafından Suriye'deki Kürt militanlara yönelik bir askeri operasyonu "işgal" olarak nitelendirdiği için tutuklanmıştı.

9 Nisan: Anayasa Mahkemesi, 2020 yılında Libya'da hayatını kaybeden Türk istihbarat görevlilerini haberleştirdikleri için tutuklanan gazeteciler Murat Ağirel, Barış Pehlivan, Hülya Kılınç, Ferhat Çelik, Aydın Keser ve Müyesser Yıldız tarafından yapılan başvuruları reddetti.

9 Nisan: Medyada yer alan haberlere göre, bir İstanbul mahkemesi, eski bir ticaret bakanının isminin karıştığı yolsuzluk iddialarına ilişkin üç habere erişim engeli getirdi.

SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ

7 Nisan: Anayasa Mahkemesi, sürgün gazeteci Can Dündar'ın eşi Dilek Dündar'a yönelik pasaport iptalinin bir hak ihlali teşkil ettiğine hükmetti.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

5 Nisan: Amerikan Barolar Birliği (ABA), Türkiye'deki Avukatlar Günü vesilesiyle yayımladığı bir açıklamada, Türk avukatların mesleki faaliyetleri nedeniyle tutuklandığına ve yargılandığına dikkat çekti.

6 Nisan: Bir İstanbul mahkemesi, gazeteci Jamal Khashoggi'nin Suudi Arabistan İstanbul konsolosluğunda katledilmesine ilişkin olarak 26 kişinin gıyaben yargılandığı bir davanın durdurulmasına ve dosyanın Suudi makamlarına gönderilmesine karar verdi.

KÜRT AZINLIK

4 Nisan: Erzurum'da polis, HDP üye ve yöneticisi üç kişiyi gözaltına aldı.

4 Nisan: Anayasa Mahkemesi, Kürt siyasetçi Figen Yüksekdağ'ın Türkiye'nin güneydoğusunda 2014 yılında gerçekleşen ölümlü protesto eylemleriyle bağlantılı tutukluluğunun bir hak ihlali teşkil etmediğine hükmetti.

5 Nisan: Bir Bayburt cezaevinde gardiyanlar mahkumları sözlü olarak tehdit etti ve koğuş aramaları sırasında kişisel eşyalara el koydu. Cezaevi makamları ayrıca, mahkumların Kürtçe mektup yazmasını yasakladı.

5 Nisan: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlarıyla bilinen Etkin haber ajansı (ETHA) tarafından kullanılan bir web sayfasına erişim engeli getirdi.

5 Nisan: Bir Diyarbakır mahkemesi, terörizm suçlamasıyla yargılanan HDP yöneticisi Berna Çelik'in beraatına hükmetti. Savcılık karara aynı gün itiraz etti.

9 Nisan: Anayasa Mahkemesi, Kürt siyasetçi Leyla Güven'in 2018 yılındaki tutukluluğunun hak ihlali teşkil ettiğine hükmetti. Güven, Türkiye tarafından Suriye'deki Kürt militanlara yönelik bir askeri operasyonu "işgal" olarak nitelendirdiği için tutuklanmıştı.

9 Nisan: Medyada yer alan haberlerde bir Diyarbakır cezaevinin şartlı tahliye zamanı gelmiş bulunan iki Kürt

mahkumu "iyi hal eksikliği" gerekçesiyle tahliye etmediği duyuruldu.

9 Nisan: Karaman'da ırkçı bir grup, yöresel dans gösterisi yapan Kürt üniversite öğrencilerine saldırıda bulundu.

DİĞER AZINLIKLAR

10 Nisan: İstanbul'da iki Ermeni okulunun kapılarına kimliği bilinmeyen kişilerce ırkçı sloganlar yazıldı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

4 Nisan: Bir Balıkesir cezaevi, bazı mahkumların görüntülü arama haklarını kullandırmadı.

5 Nisan: Bir Bayburt cezaevinde gardiyanlar mahkumları sözlü olarak tehdit etti ve koğuş aramaları sırasında kişisel eşyalara el koydu. Cezaevi makamları ayrıca, mahkumların Kürtçe mektup yazmasını yasakladı.

5 Nisan: Avrupa Konseyi tarafından yayımlanan bir raporda, Ocak 2021 itibarıyla 47 üye ülke arasında ikinci en yüksek cezaevi nüfusu oranının 100.000 kişide 325 mahkum ve tutuklu ile Türkiye'de olduğu açıklandı. Raporda ayrıca 100 kişilik kapasite başına düşen 108 mahkum ve tutuklu ile Türkiye'nin Avrupa'daki altıncı en kalabalık cezaevi sistemine sahip olduğu belirtildi.

5 Nisan: Anayasa Mahkemesi, açlık grevi yapan bir mahkuma bir cezaevi yönetimi tarafından verilen disiplin cezasının mahkumun ifade özgürlüğüne yönelik bir ihlal teşkil ettiğine hükmetti.

6 Nisan: Bir Denizli cezaevi, siyasi mahkumların görüntülü arama haklarını kullandırmadı.

7 Nisan: Kayseri'de bir cezaevi yönetimi, bir hasta mahkum tarafından bir haber sitesine hikayesini anlatmak üzere gönderilen bir mektuba sansür uyguladı.

7 Nisan: Kocaeli'de bir kadın cezaevinin mahkumlara keyfi disiplin cezaları verdiği, tıbbi tedavi haklarına engel olduğu ve talep edilen kitaplar ile dergileri iletmeyi reddettiği duyuruldu.

8 Nisan: Bir Kocaeli cezaevinin, geçtiğimiz yılın sonlarında ameliyat geçiren dördüncü evre mide kanseri hastası mahkum Ahmet Dizlek'in tedavi haklarına engel olduğu duyuruldu. Beş ay önceki operasyonda midenin

tamamı alınan Dizlek'in durumunun kontrol edilmesi için gerekli hastane sevkinin yapılmadığı belirtildi.

9 Nisan: Adalet Bakanlığı verilerine dayanarak medyada yapılan haberlerde, toplam kapasitesi 271.823 olan Türkiye'deki cezaevlerindeki mahkum sayısının Mart ayı sonu itibarıyla rekor kırarak 314.512'ye ulaştığı açıklandı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

7 Nisan: İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) tarafından yayımlanan bir raporda, Yunanistan makamlarının göçmenleri Türkiye'ye itmeye yönelik sistematik uygulamasında yine göçmenleri çalıştırdığı açıklandı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

4 Nisan: Van'da jandarma görevlileri, kaçakçılık yaptığı iddiasıyla gözaltına aldıkları Yakup Avan adlı bir kişiye fiziksel şiddet uyguladı.

7 Nisan: Bir Afyon cezaevinde tutulan bazı mahkumların aileleri, cezaevi yönetimi tarafından mahkumlara kötü muamele ve psikolojik istismarda bulunulduğunu duyurdu.

7 Nisan: Bir Diyarbakır cezaevinde gardiyanlar mahkumlara fiziksel ve sözlü saldırıda bulundu.

8 Nisan: Bir Muğla cezaevinde gardiyanlar, iradesi dışında başka bir cezaevinden nakledilirken çıplak aramaya direnen hasta mahkum Mehmet Salih Filiz'e kötü muamelede bulundu. Filiz'in daha sonra tek kişilik hücreye konulduğu açıklandı.

8 Nisan: İzmir'de polis tartışmaya girdiği bir moto kuryeyi sözlü olarak tehdit etti.

8 Nisan: Van'da zabıta görevlileri sokak satıcılarına fiziksel saldırıda bulundu.

9 Nisan: Bir Ağrı cezaevinde gardiyanlar üç mahkuma fiziksel saldırıda bulundu.

9 Nisan: Bir Diyarbakır cezaevinde görevliler, ailesiyle telefon görüşmesi sırasında yaşadığı bir kötü muamele vakasını anlatmaya başlayan mahkum İbrahim Ayaz'ın telefon görüşmesini yarıda kesti.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

6 Nisan: Brezilya Yüksek Mahkemesi, Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu iddiasıyla Türkiye tarafından iadesi istenen bir işadamının iade talebini reddetti. Mahkeme kararında, işadamının iade edilmesi halinde adil olarak yargılanacağına dair bir garanti olmadığına işaret etti.

KADIN HAKLARI

4 Nisan: Bir anket şirketi tarafından düzenlenen bir araştırmaya göre, Türkiye'deki kadınların karşı karşıya olduğu en ciddi problemin aile içi şiddet olduğu duyuruldu.

6 Nisan: Bianet tarafından yayımlanan bir cinsiyet bazlı şiddet raporuna göre Mart ayı içinde en az 25 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü ve en az 51 kadının şiddete maruz kaldığı açıklandı.